

Nr 114

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkten 31, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Utrustning av nya sinnessjukhus för budgetåret 1955/56 beräkna ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

I samma proposition har Kungl. Maj:t beträffande kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond (bilaga 32, punkten 2) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1955/56 beräkna till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. ett investeringsanslag av 28 500 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 123, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 25 februari 1955, föreslagit riksdagen att

dels besluta

a) att i mellersta Sverige skall uppföras ett sjukhus för vård av psykiskt efterblivna;

b) att vid Sundby sjukhus vid Strängnäs skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas om- och tillbyggnad av administrationsbyggnaden för en beräknad kostnad av högst 1 150 000 kronor;

c) att vid Birgittas sjukhus i Vadstena skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras paviljong C III för en beräknad kostnad av högst 1 465 000 kronor;

d) att vid S:t Sigfrids sjukhus i Växjö skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras vårdpaviljongerna nr 57 och 58 m. m. för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 590 000 kronor;

e) att vid S:t Sigfrids sjukhus i Växjö skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas omläggning av värmesystemet för en beräknad kostnad av högst 450 000 kronor;

f) att vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras två vårdpaviljonger för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 330 000 kronor;

g) att vid Gullberna sjukhus i Karlskrona skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras personalbostäder för en beräknad kostnad av högst 2 570 000 kronor;

h) att vid S:t Lars' sjukhus i Lund skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas ombyggnad av vårdpaviljong nr 42 och anordnas arbetsterapilokaler m. m. för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 260 000 kronor;

i) att vid S:t Jörgens sjukhus i Göteborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras vårdpaviljong nr 1 för en beräknad kostnad av högst 2 815 000 kronor;

j) att vid sekundäravdelningen i Olofsfors skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag anordnas vårdavdelning m. m. för en beräknad kostnad av högst 665 000 kronor;

dels godkänna övriga nya byggnadsföretag, som i propositionen förordats skola upptagas såsom beredskapsarbeten;

dels under statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1955/56 anvisa

a) till *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.* ett investeringsanslag av 28 482 000 kronor;

b) till *Statens anstalt för fallandesjuka: Om- och utbyggnadsarbeten* ett investeringsanslag av 60 000 kronor;

dels under elfte huvudtiteln för budgetåret 1955/56 såsom reservationsanslag anvisa

a) till *Utrustning av nya sinnessjukhus* 2 672 000 kronor;

b) till *Statens anstalt för fallandesjuka: Utrustningskostnader* 184 000 kronor;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å utrustning för Gullberna sjukhus i Karlskrona intill ett belopp av 200 000 kronor.

Utskottet har i förevarande sammanhang till behandling förehäft de likalydande motionerna I: 439 (av herrar *Huss* och *Sunne*) och II: 548 (av fru *Sjöstrand m. fl.*).

Yrkandet i nämnda motioner redovisas i det följande.

Upprustning och utbyggnad av statens sjukhus för psykiskt efterblivna m. m.

Genom beslut den 25 september 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande att verkställa utredning angående vården av psykiskt efterblivna på de för sådana patienter avsedda statliga sinnessjukhusen samt modernisering och utbyggnad av dessa sjukhus ävensom till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Med skrivelse den 18 december 1954 har kommittén avgivit betänkande med bl. a. plan för upprustning m. m. av sjukhusen för psykiskt efterblivna. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

I statsrådsprotokollet (s. 4—19) lämnas en redogörelse för kommitténs utredning, innefattande en översikt av nuvarande förhållanden, behandlingen av psykiskt efterblivna, behovet av vårdplatser, platsbehovets tillgodoseende och kostnadsberäkningar jämte över betänkandet avgivna yttranden. Till denna redogörelse får utskottet hänvisa.

I skrivelse den 31 januari 1955 har *kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande* anfört, att den särskilt med hänsyn till angelägenheten av att från de av landstingen och enskilda drivna anstalterna till statlig vård överföra de mest svårskötta patienterna, nämligen de höggradigt psykiskt efterblivna och de psykiskt efterblivna, som tillika är höggradigt vanföra, ansett upprustningen inom ifrågavarande vårdgren böra påbörjas med en utökning av vårdresurserna för dessa kategorier. I enlighet med de i betänkandet uppdragna riktlinjerna har kommittén föreslagit, att beslut fattas om uppförande av det i betänkandet förordade nya sjukhuset i mellersta Sverige med ett beräknat platsantal av 983. Kommittén har erinrat om att i den investeringsplan, som är intagen i betänkandet, förutsatts att sjukhuset skulle kunna börja uppföras under budgetåret 1956/57. Med utgångspunkt härifrån har kommittén hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas 100 000 kronor för de utredningar, som erfordras för att kommittén skall kunna framlägga förslag till sjukhusets förläggning och utformning m. m. inom sådan tid, att förslaget kan underställas 1956 års riksdag.

Departementschefen lämnar inledningsvis en redogörelse för kommitténs förslag och anför i huvudsak följande.

Genom den av 1954 års riksdag antagna lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna har riktlinjer uppdragits för huvudmannaskapet och organisationen av denna vårdgren. Sålunda stadgas i lagen, att landstingen och städerna utanför landsting i princip skall svara för att de psykiskt efterblivna erhåller undervisning och vård i enlighet med lagens föreskrifter och med stöd därav meddelade bestämmelser. Från lagen är undantagna de, som är intagna på eller försöksutskrivna från sinnessjukhus eller staten tillhörig anstalt för psykiskt efterblivna. Skyldighet för landstingen och städerna utanför landsting att ansvara för vård enligt lagens 2 § föreligger ej beträffande två huvudgrupper. Till den ena gruppen hänföres de psykiskt efterblivna, som är blinda, dövstumma, höggradigt vanföra eller epileptiska eller som på grund av asocialitet, indisciplinärt uppträdande, hypersexualitet eller annat liknande skäl svårligen kan undervisas eller vårdas tillsammans med andra psykiskt efterblivna. Den andra gruppen omfattar höggradigt psykiskt efterblivna, vilka är så svårskötta att de fordrar vård på specialanstalt eller är behäftade med tuberkulos i smittsamt skede. Denna lag, som trädde i kraft den 1 januari 1955, har föranlett landstingen att som en första åtgärd i den upprustning av vården för psykiskt efterblivna, vartill lagen syftar, påbörja en planläggning av denna upprustning. Det har även blivit möjligt för staten att på grundval av lagen verk-

ställa en översyn av vårdplatsbehovet vid de statliga sinnessjukhusen för vård av psykiskt efterblivna. Som ett led härutinnan och till fullgörande av ett år 1952 lämnat uppdrag har statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande avgivit betänkande med förslag till plan för upprustning m. m. av de statliga sinnessjukhusen för vård av psykiskt efterblivna.

På dessa sjukhus finns f. n. 2 083 platser, av vilka 1 169 på sjukhusen för asociala imbecilla och med dem jämställda grupper (Salberga, Källshagen och Västra Ny för män samt Västra Mark med Brolorps sekundäravdelning för kvinnor). Övriga vårdplatser är avsedda för höggradigt efterblivna och anordnade vid Vipeholms sjukhus. På detta sjukhus är överbeläggningen ganska betydande; under år 1953 i genomsnitt 1 002 patienter på 914 platser. I övrigt föreligger ingen nämnvärd överbeläggning vid dessa sjukhus.

Enligt av kommittén under sommaren 1954 företagen undersökning skulle platsbehovet för de psykiskt efterblivna, för vilkas vård landstingen ej är skyldiga att ansvara, utgöra i runt tal 4 300. I detta antal har ej inräknats erforderliga platser för vård av det klientel, vilket lämpligen bör vårdas på statens skol- och yrkeshem på Salbohed och i Vänersborg. I syfte att erhålla en uppfattning av motsvarande platsbehov år 1970 har kommittén låtit verkställa en prognos, vilken givit vid handen, att det då skulle behövas inalles cirka 4 800 platser eller omkring 500 platser mer än sommaren 1954.

Kommittén har emellertid vid sin uppskattning av platsbehovet undantagit tre kategorier av de psykiskt efterblivna, nämligen de som tillika är blinda, döva eller epileptiska. Beträffande de blinda har kommittén erinrat om, att inom skolöverstyrelsen och byggnadsstyrelsen upptagits frågan om en renovering och utbyggnad av statens institut för blinda med komplicerat lyte i Lund. Antalet döva psykiskt efterblivna har beräknats kunna inrymmas inom den ej fullt utnyttjade anstalten å Mogård. I fråga om de psykiskt efterblivna epileptikerna har kommittén framhållit, att medicinalstyrelsen erhållit uppdrag att verkställa utredning rörande hela frågan om epileptikervårdens ordnande. Det återstående platsbehovet skulle med utgångspunkt från siffrorna för sommaren 1954 utgöra omkring 3 800.

Från kommitténs sida har framhållits, att de inhämtade uppgifterna kan ge en någorlunda säker bild av platsbehovet i fråga om de höggradigt vanföra och de höggradigt psykiskt efterblivna med hänsyn till de mera påtagliga symptomen hos dessa sjuka. Platsbehovet för sistnämnda grupper har angivits till omkring 2 360. Större osäkerhet vidlåder enligt kommitténs mening däremot uppskattningen av platsbehovet för övriga av här ifrågasvarande kategorier. Kommittén håller det ej för uteslutet, att uppbyggnaden av anstaltsorganisationen kan ge till resultat att ett större antal än det, som uppgifterna för sommaren 1954 ger vid handen, kan vårdas inom den icke-statliga vårdorganisationen. Antalet vårdplatser för asociala, hypersexuella och av kommittén som svårskötta i övrigt rubricerade har tills vidare ansetts kunna begränsas till cirka 1 290. Enligt kommitténs uppfattning skulle alltså platsantalet i dess helhet ökas från f. n. 2 083 till $(2\,360 + 1\,290)$ 3 650 eller med omkring 1 570.

I remissvaren har denna beräkning i huvudsak godtagits, i vissa fall dock med påpekande om att den kan vara i underkant.

Med avseende på platsbehovets tillgodoseende innebär kommitténs förslag rörande de höggradigt psykiskt efterblivna, att ett nytt sjukhus skulle uppföras i mellersta Sverige för en beräknad kostnad av 38 miljoner kronor.

Sjukhuset har ansetts böra organiseras i två enheter. Den större delen av sjukhuset, som föreslås omfatta 704 platser, skulle inrymma samtliga vårdbehövande barn av denna kategori samt avdelningar för vuxna. Vidare skulle Källshagens och Gådeå sjukhus, som enligt gällande generalplan för sinnessjukvårdens tillgodoseende skall utgå ur denna vårdgren, tagas i anspråk för vård av höggradigt psykiskt efterblivna, Gådeå helt och Källshagen delvis. Slutligen beräknas ett antal vårdplatser i en i Umedalens sjukhus ingående paviljong.

För vård av de höggradigt vanföra har kommittén ansett, att en särskild anläggning bör uppföras om 279 platser — den mindre delen av det nya sjukhuset i Mellansverige — vilken till sin administrativa och ekonomiska försörjning är ansluten till sjukhusets större enhet men som ändå ligger väl avskild från denna del.

Västra Ny, Västra Marks, Salberga och Källshagens sjukhus, det senare endast till en del, samt Brotorps arbetshem har avsetts för asociala imbecilla, hypersexuella och svårskötta i övrigt.

Den av kommittén lämnade redogörelsen för det nuvarande tillståndet av sjukhusen för psykiskt efterblivna ger vid handen, att dessa sjukhus med undantag för Västra Ny sjukhus, två paviljonger vid Vipeholms sjukhus och Brotorps arbetshem ursprungligen planerats eller uppförts såsom kasernetablissemang. Trots betydande ombyggnader i samband med att de togs i anspråk för sjukvård kan de ej anses fylla rimliga anspråk på sjukhusstandard. Avdelningar och patientrum är i allmänhet för stora och medger ej en nödvändig differentiering av vårdklientelet. Ofta saknas tillräckliga bilokaler, såsom förråd, sköljrum och bad. Dag- och matrumsavdelningarna är otillräckliga. I stor utsträckning är dessa utrymmen förlagda till korridorer. Även i tekniskt avseende är sjukhusen behäftade med stora brister. Kommittén har därför förordat omfattande renoveringsarbeten. Även Brotorps arbetshem anses i behov av ombyggnad. Däremot skulle för Västra Ny sjukhus ej krävas några nämnvärda byggnadsåtgärder. Förändringen av platsantalet genom den föreslagna upprustningen framgår närmare av Bilaga 2 till förevarande proposition.

För egen del framhåller departementschefen, att det helt naturligt måste föreligga stora svårigheter att uppskatta platsbehovets storlek vid de statliga anstalterna. Redan den personliga bedömningen från de olika uppgiftslämnarna — bortåt 200 — måste vara mycket varierande. Givetvis finns här stora grupper gränsfall, som gör bedömningen svår. Den av kommittén verkställda prognosen måste sålunda anses vara förhållandevis osäker. I likhet med kommittén anser departementschefen, att undersökningar bör verkställas med jämna mellanrum för att man därigenom skall få en säkrare bild av behovet på detta område. Utan tvivel föreligger emellertid ett starkt behov av vårdplatser särskilt för de höggradigt psykiskt efterblivna. Utöver de nuvarande 914 platserna vid Vipeholms sjukhus torde redan nu erfordras drygt 1 000 platser. Departementschefen finner det därför synnerligen angeläget att ytterligare platser inrättas för dessa sjuka inte minst med hänsyn till att detta skulle innebära en väsentlig avlastning från de icke-statliga vårdanstalterna och minska överbeläggningen

på Vipeholm. I likhet med kommittén anser departementschefen, att ytterligare platser bör anordnas genom att ett nytt sjukhus uppföres. Sjukhuset bör enligt departementschefens mening liksom Vipeholms sjukhus inrymma platser för såväl barn som vuxna. För barnen bör emellertid ordnas en särskild avdelning, som om möjligt borde få förläggas avskild från avdelningen för vuxna. Det ifrågasättes emellertid starkt om man till detta sjukhus bör förlägga samtliga erforderliga barnplatser. Det bör i stället övervägas om icke — såsom medicinalstyrelsen och psykiatriska föreningen föreslagit — flera barnavdelningar bör inrättas, anslutna till redan existerande sjukhus. Det är som nämnda remissmyndigheter framhållit nämligen främst barnen, som får besök av sina anhöriga. Genom en större spridning av barnplatserna skulle sådana besök underlättas. Därest sålunda flera barnavdelningar inrättas skulle det för sjukhuset beräknade platsantalet kunna begränsas. Kostnaderna anses då kunna nedbringas under det av kommittén för denna del av sjukhuset beräknade beloppet, 27 miljoner kronor. Sjukhuset anses böra förläggas till Mellansverige. Därmed skulle vårdplatser för ifrågavarande klientel finnas att tillgå inom de delar av landet, där befolkningskoncentrationen är som störst. För tillgodo-seende av vårdplatsbehovet inom den norra delen av landet torde såsom kommittén föreslagit i första hand Gådeå sjukhus tagas i anspråk. När detta kan ske är beroende av taktens i upprustningen inom den egentliga sinnessjukvården. Även kommitténs förslag att framdeles taga vissa platser vid Umedalens sjukhus i anspråk för vård av höggradigt efterblivna är beroende av utvecklingen inom sinnessjukvården och departementschefen är därför icke beredd att redan nu tillstyrka detta förslag. Däremot har departementschefen ej något att erinra mot att Källshagens sjukhus helt avses för vård av psykiskt efterblivna sedan genom sinnessjukvårdens utbyggnad möjligheter tillskapats för att överföra sinnessjuka därifrån till andra sjukhus.

Till förslaget om uppförande av särskilda avdelningar för vård av psykiskt efterblivna, som tillika är höggradigt vanföra, i anslutning till det nya sinnessjukhuset i Mellansverige är departementschefen ej nu beredd att taga ställning. Detta anses ej heller vara påkallat nu. Kommittén har i sin plan räknat med, att dessa avdelningar skulle komma till stånd först sedan sagda sjukhus uppförts.

Med hänsyn till vad ovan anförts angående osäkerheten i beräkningen av platsbehovet anser sig departementschefen icke heller nu böra taga ställning till den framlagda planen i övrigt. I detta sammanhang erinras om att kommittén den 17 december 1954 erhållit i uppdrag att i vissa delar överarbeta det av 1948 års sinnesslövardssakkunniga framlagda betänkandet angående skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning. En lösning av vårdplatsbehovet för det yngre klientelet efter andra linjer än de av kommittén nu uppdragna skulle härigenom bli möj-

lig. Kommitténs plan anses emellertid kunna tjäna som underlag för vidare bearbetning av förslag rörande upprustningen inom förevarande sjukvårdsområde. Uppdrag anses böra lämnas kommittén att, såsom nu sker beträffande byggnadsarbetena vid de egentliga sinnessjukhusen, till Kungl. Maj:t inkomma med delförslag. Dessa torde inom ramen för möjliga medelsanvisningar få underställas riksdagens prövning.

Vad slutligen angår kommitténs förslag om medelsanvisning för närmare utredning rörande utformning och förläggning av det föreslagna sjukhuset för högradigt efterblivna tillstyrkes, att det äskade beloppet, 100 000 kronor, anvisas för ändamålet för nästa budgetår.

Under detta år bör kommittén göra ingående undersökningar av den lämpligaste förläggningsplatsen och träffa preliminärt avtal om eventuellt markförvärv etc. samt uppgöra skissritningar över sjukhuset. Härigenom skulle det bli möjligt att underställa 1956 års riksdag förslag icke endast om förläggningsort och om godkännande av träffade avtal utan även äskande av medel till påbörjande av sjukhusbygget så att detta enligt vad kommittén förutsatt kan ske under budgetåret 1956/57.

Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

Ulleråkers sjukhus i Uppsala

Omybyggnad av norra mansavdelningen. För omybyggnad av flyglarna har 1950—1953 års riksdagar anvisat sammanlagt 3 600 000 kronor. 1954 års riksdag beslöt omybyggnad av återstående del av norra mansavdelningen, nämligen mittpartiet, för en beräknad kostnad av högst 1 600 000 kronor. Ifrågavarande omybyggnadsarbeten beräknas kunna påbörjas under första halvåret 1955. För nästa budgetår begäres 400 000 kronor för arbetenas fortsättande.

Uppförande av administrationsbyggnad. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en administrationsbyggnad för en kostnad av högst 950 000 kronor samt anvisade för budgetåret 1954/55 600 000 kronor för arbetets påbörjande. För arbetets slutförande begäres för nästa budgetår återstoden av den beräknade kostnaden, 350 000 kronor.

Uppförande av två paviljonger för oroliga patienter. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två paviljonger för oroliga patienter för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 775 000 kronor samt anvisade 1 000 000 kronor för arbetenas påbörjande. För nästa budgetår begäres 1 300 000 kronor för arbetenas fortsättande.

Omybyggnad av paviljongerna nr 12 och 15. Statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggnad har uttalat, att renoveringen av sjukhusets norra

del nu framskridit så långt att det ur arbetssynpunkt kan anses lämpligt att påbörja moderniseringen av sjukhusets södra del. Som en första etapp i denna modernisering föreslår kommittén ombyggnad av paviljongerna 12 och 15. Härom anför kommittén följande.

I de av kommittén för budgetåret 1953/54 förordade arbetena upptogs installation av hissar i nämnda paviljonger. Hissinstallationerna, som avsågos bli en första åtgärd i paviljongernas fullständiga modernisering, syftade bl. a. till att underlätta vårdpersonalens arbete. Vårdavdelningarna äro nämligen mycket arbetskrävande, emedan de äro vertikalt organiserade med matsalar i källarvåningen, dagrum i bottenvåningen, övervaknings- och sovsalar i våningarna 1 och 2 trappor samt förråd i vindsvåningen.

I paviljongerna, som nu inrymma 328 vårdplatser, vårdas f. n. kroniskt sjuka. Kommittén anser, att de även efter ombyggnad böra avses för samma slags klientel. Utan att den tekniska och vårdmässiga standarden efter sättas bör det enligt kommitténs mening vara möjligt att i envar av paviljongerna inrymma tre vårdavdelningar med varandra 42 platser eller sammanlagt 252 platser. De nuvarande kommunikationslederna genom avdelningarnas sovsalar ha bibehållits. De stora sovsalarna, som nu inrymma 12 patienter eller flera, ha uppdelats och antalet enkelrum har begränsats. Kommittén räknar med att sovsalarna skola omfatta högst sex platser. Till byggnadernas källarvåningar ha förlagts omklädningsrum för personal och patienter, förrådsrum och skyddsrum m. m. De till paviljongerna hörande promenadgårdarna, som nu äro förlagda till byggnadernas norra sidor, beräknas bli förlagda söder om byggnaderna.

Kostnaderna för nu föreslagna ombyggnader av paviljongerna 12 och 15 har beräknats till sammanlagt 3 130 000 kronor, varav 2 970 000 kronor för ombyggnad av paviljongerna och 160 000 kronor för övriga arbeten.

Kommittén hemställer, att för nästa budgetår ett belopp av 500 000 kronor måtte anvisas för arbetenas påbörjande.

Departementschefen förordar, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Komplettering av utrustning i panncentralen. För sjukhusets värmeledning finnes installerade sex värmeväxlar för ånga med en sammanlagd värmeyta av nära 100 m². Värmeväxlarna äro förslitna och har ofta krävt betydande reparationer. För anskaffning och installation av nya värmeväxlar jämte rörledningar och elektriska ledningar begäres för nästa budgetår sammanlagt 115 000 kronor.

Anslutning av vissa byggnader till panncentralen. Kommittén för sjuksjukvårdens utbyggande har uttalat, att vissa byggnader inom sjukhuset, som nu äro försedda med egna värmecentraler, bör anslutas till den gemensamma panncentralen. I anslutning härtill har kommittén anför.

Driften av de separata värmecentralerna är dyrbar på grund av den förhållandevis stora arbetskraft, som den fordrar. Man bör därför eftersträva att slopa dessa separata anläggningar och i stället ansluta ifrågavarande

byggnaders uppvärmnings- och varmvattenssystem m. m. till sjukhusets värmecentral. De byggnader, som närmast böra komma ifråga, äro vårdpaviljongerna nr 3, 4 och 5, nuvarande administrationsbyggnaden, garage och bostadshus nr 27 och 28, samtliga belägna inom sjukhusets norra del. Värmeanläggningarna inom dessa byggnader äro tillika i stor utsträckning starkt förslitna. Vid bifall härtill skulle enligt uppgift från sjukhusdirektionen tre eldarebefattningar kunna indragas, vilka nu erfordras för skötseln av värmeanläggningarna inom nämnda byggnader. Kostnaderna för de nu föreslagna åtgärderna ha beräknats till 125 000 kronor.

För att möjliggöra anslutning till panncentralerna av nu nämnda byggnader och för att säkerställa värmeförsörjningen inom norra sjukhusets huvuddistributionsledningarna måste ledningarna mellan panncentralen och paviljong 2 utökas. Sålunda bör å nämnda sträcka en ny ledning med 200 mm diameter framdragas. Denna ledning är avsedd att tjänstgöra såsom returledning, medan två befintliga ledningar skulle användas såsom s. k. framledningar, den ena för den västra delen och den andra för den östra delen av området. Kostnaderna för den nya ledningen har beräknats till 145 000 kronor.

Sammanlagt skulle för nu avsedda ändamål sålunda erfordras 270 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att ifrågavarande arbete ifrågakommer såsom beredskapsarbete.

Vissa kostnader i samband med markbyte. De av 1954 års riksdag beslutade paviljongerna för oroliga patienter kommer att placeras i närheten av övriga nyuppförda paviljonger vid sjukhuset och invid gränsen mot det av 18 disponerade övningsområdet. För att möjliggöra utläggandet av lämpligt friområde mellan paviljongerna och kasernområdet har fortifikationsförvaltningen efter förslag av kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande förklarat sig ej ha något att erinra mot byte av mark mellan regementet och sjukhuset. Genom ett sådant byte skulle en cirka 50 m bred markremsa av regementets mot sjukhuset gränsande övningsområde upplåtas till sjukhuset, medan sjukhuset till regementet skulle överlåta viss utmed Stockholmsvägen belägen, sjukhuset tillhörig mark. En förutsättning för markbytet är emellertid att vissa å övningsområdet belägna förrådsbyggnader flyttas, att nytt stängsel uppsättes och att en mindre väg inom övningsområdet omlägges.

Kostnaderna för arbetena har beräknats till 60 000 kronor. Då markbytet anses böra komma till stånd under nästa budgetår föreslås att för sagda budgetår anvisas ett belopp av 60 000 kronor.

Sundby sjukhus vid Strängnäs

Uppförande av personalbostäder. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras tre bostadshus — ett för ogift personal och två läkarbostäder — för en kostnad av 875 000 kronor samt anvisade för budgetåret

1954/55 ett belopp av 500 000 kronor till uppförande av bostäderna. Totalkostnaden för uppförande av ifrågavarande tre bostadshus jämte erforderliga yttre arbeten beräknas efter vissa ändrade planer för bl. a. husens uppvärmning komma att uppgå till 970 000 kronor.

För nästa budgetår föreslås skola anvisas återstoden av den beräknade totalkostnaden 470 000 kronor.

Om- och tillbyggnad av administrationsbyggnaden. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit, att sjukhusets administrationsbyggnad ombygges och utökas samt till stöd härför anfört bl. a. följande.

Administrationsbyggnaden vid sjukhuset är uppförd i två våningar, varvid dock byggnadens bredare mittparti upptager en tredje våning. De nuvarande expeditions-, undersöknings- och behandlingslokalerna är otillräckliga. Sålunda disponerar 4 å 5 underläkare tillsammans en enda expedition. Vätrum saknas för patienter, som skall erhålla behandling vid polikliniken. Behandlingslokalerna och läkarexpeditionerna saknar bl. a. erforderlig sanitär utrustning. Arbetsförhållandena är sålunda mycket otillfredsställande, och det är nödvändigt att snarast möjligt vidtaga åtgärder för förbättrande av ifrågavarande lokaler.

Sedan uppförandet av de av 1954 års riksdag beslutade nya personalbostäderna vid sjukhuset avslutats, vilket beräknas kunna ske under nästa budgetår, är det möjligt att utrymma bostäderna i administrationsbyggnaden och påbörja renoveringen av densamma. Kommittén har därför låtit upprätta förslag till ombyggnad. Förslaget innebär i huvudsak att i byggnadens bottenvåning komma att förläggas samtliga till undersöknings- och behandlingsavdelningar hörande lokaler jämte tandklinik, laboratorier och apotek. Våningen 1 trappa avses skola disponeras för expeditioner av olika slag och våningen 2 trappor för sjukhuskontoret. Då föreliggande lokalbehov icke kan tillgodoses inom den befintliga byggnaden är det nödvändigt att verkställa en mindre tillbyggnad. Denna föreslås skola uppföras i en våning. I tillbyggnadens källarvåning beräknas erforderliga skyddsrum skola förläggas för administrationsbyggnaden i dess helhet.

Kostnaden för den föreslagna om- och tillbyggnaden av sjukhusets administrationsbyggnad har beräknats till 1 150 000 kronor. Kommittén hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 600 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Departementschefen förordar, att ifrågavarande arbete uppföres såsom beredskapsarbete.

Birgittas sjukhus i Vadstena

Uppförande av vårdpaviljong C II. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en vårdpaviljong C II för en kostnad av högst 1 425 000 kronor samt anvisade till ändamålet 400 000 kronor. För slut-

förande av ifrågavarande arbeten begäres för nästa budgetår återstoden av den beräknade kostnaden, 1 025 000 kronor.

Uppförande av administrationsbyggnad. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras administrationsbyggnad för en kostnad av högst 1 260 000 kronor samt anvisade 600 000 kronor för arbetenas påbörjande. För nästa budgetår föreslås skola anvisas återstoden av den beräknade kostnaden, 660 000 kronor.

Uppförande av paviljong C III. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en vårdpaviljong, C II. Denna byggnad, som är avsedd för halvoraliga män, ingår som en andra paviljong i planen för utbyggnad av sjukhusets manliga avdelning. Enligt denna plan skall för manliga patienter uppföras ytterligare två vårdpaviljonger, avsedda för oroliga patienter.

Under nästa budgetår anses utbyggnaden av sjukhuset böra fortsätta med uppförande av en paviljong — C III — för oroliga manliga patienter. Denna paviljong avses bli utformad i överensstämmelse med den nyligen färdigställda paviljongen D IV och kommer sålunda att inrymma två avdelningar om vardera 24 vårdplatser eller sammanlagt 48 vårdplatser.

Kostnaden för paviljongen jämte utvändiga ledningar och planeringsarbeten har beräknats till 1 465 000 kronor, varav 1 245 000 kronor för paviljongen och 220 000 kronor för promenadgårdar, yttre ledningar samt väg- och planeringsarbeten m. m. Det hemställs, att för nästa budgetår måtte anvisas 600 000 kronor för påbörjande av paviljongen.

Utvidgning av verkstadsbyggnad. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle såsom en första etapp uppföras vissa verkstäder för sjukhuset i anslutning till panncentralen. Behovet av verkstäder och därtill hörande förrådslokaler hade nämligen i samband med sjukhusets fortsatta utbyggnad och överflyttning till det nya sjukhusområdet blivit alltmer trängande. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande upplyser, att den sålunda beslutade byggnaden, som skulle inrymma lokaler för mekanisk och elektrisk verkstad samt smedja, börjat uppföras och beräknas vara färdigställd under hösten 1955. Enligt kommitténs mening bör den andra etappen av ifrågavarande verkstadsbyggnad, innefattande lokaler för måleri och snickeri, utföras i direkt anslutning till den första etappen. Byggnaden beräknas även skola inrymma omklädnings- och matrum samt skyddsrum för de i verkstäderna sysselsatta befattningshavarna. Arbetena härmed bör om möjligt igångsättas under hösten 1955.

Kostnaden för inrättande av nu föreslagna lokaler har beräknats till 435 000 kronor, varav 400 000 kronor för byggnadsarbeten och 35 000 kronor för yttre ledningar och planeringsarbeten. Kommittén hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 435 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att arbetet uppföres såsom beredskapsarbete.

Ryhovs sjukhus i Jönköping

Uppförande av medicinskt centrum m. m. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras ett nytt medicinskt centrum m. m. för en kostnad av högst 980 000 kronor samt anvisade för ändamålet 600 000 kronor.

Arbetena har påbörjats under hösten 1954 och beräknas bli i huvudsak slutförda under budgetåret 1955/56. För nämnda budgetår föreslås skola anvisas återstoden av den beräknade kostnaden, 380 000 kronor.

S:t Sigfrids sjukhus i Växjö

Uppförande av panncentral jämte kolgård och verkstäder. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras panncentral jämte kolgård och verkstäder för en beräknad kostnad av högst 2 150 000 kronor samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 130 000 kronor för beställning av ångpannor. 1954 års riksdag anvisade 1 000 000 kronor för arbetenas fortsättande under budgetåret 1954/55. För budgetåret 1955/56 anses böra anvisas återstoden av den beräknade kostnaden, 1 020 000 kronor.

Uppförande av personalbostäder. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en överläkarbostad, en byggnad för familjebostäder och ett bostadshus för ogift personal för en beräknad kostnad av sammanlagt 1 500 000 kronor samt anvisade för budgetåret 1954/55 ett belopp av 150 000 kronor för ändamålet. De anvisade medlen avsågs i första hand för uppförande av bostad åt sjukhuschefen, vilkens nuvarande bostad är belägen i omedelbar närhet av den nya panncentralen. Ifrågavarande byggnad anses framdeles böra utnyttjas för bostäder åt ogift personal, i första hand maskinpersonal. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har anfört bl. a. följande.

De beslutade nya bostäderna skulle förläggas till ett särskilt bostadsområde utanför det egentliga sjukhusområdet. På området är belägen en äldre mangårdsbyggnad, kallad Kampagården, jämte flygelbyggnad, vilken senare är ombyggd och moderniserad. Mangårdsbyggnaden, som inrymmer ett antal mindre lägenheter, är i dåligt skick men bör bibehållas, då den har ett visst kulturhistoriskt värde. Denna ombyggnad ingick icke i de av riksdagen beslutade åtgärderna. Kommittén har nu närmare utrett, hur byggnaden skall kunna utnyttjas. I byggnaden kan inrymmas fyra bostäder, varav en överläkarbostad och 3 bostäder för läkare. Vid en sådan användning av byggnaden blir det nuvarande behovet av läkarbostäder vid sjukhuset tillgodosett. Den beslutade nya överläkarbostaden skulle därvid icke behöva uppföras.

Beträffande övriga beslutade bostadshus har kommittén i samråd med Växjö stad funnit lämpligt att med hänsyn till stadsbilden närmare pröva utformningen av bostadsområdet. Kommittén har i samband härmed upptagit förhandlingar med staden om dess medverkan vid tillgodoseendet av behovet av personalbostäder för sjukhusets del. I avvaktan på slutförandet av dessa förhandlingar får kommittén föreslå, att nu endast »Kampagården» ombygges och att övriga byggnadsåtgärder i fråga om bostäder uppskjutas tills vidare.

Kostnaderna för själva ombyggnaden har beräknats till 270 000 kronor. Härtill kommer kostnaderna för yttre avloppsledning, som uppskattats till 60 000 kronor. Denna avloppsledning blir förhållandevis lång och av grov dimension med hänsyn till att den kommer att ingå som en första etapp i en framtida anslutning av hela sjukhuset till stadens avloppsnät. Vidare beräknas »Kampagården» och de byggnader, som i övrigt kunna komma att uppföras på området, att anslutas till sjukhusets centrala värmesystem. Kostnaderna för erforderliga värmeledningskulvertar jämte ledningar uppgå till 35 000 kronor. För bostadsområdets förseende med elenergi bör en ny transformator för en beräknad kostnad av 25 000 kronor installeras.

Sammanlagt skulle sålunda för de föreslagna arbetena erfordras 390 000 kronor. Departementschefen föreslår, att för ändamålet måtte få tagas i anspråk det för innevarande budgetår anvisade beloppet å 150 000 kronor samt att härutöver 240 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Omläggning av värmesystemet. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggnad har föreslagit, att vissa värme- och varmvattenledningar omlägges vid sjukhuset samt till stöd härför anfört följande.

Genom tillkomsten av centralen är det nu möjligt att ansluta sjukhusets befintliga distributionsledningar för värme och varmvatten. Enligt verkställd utredning erfordras för värmedistributionen en kulvert med ledningar mellan panncentralen och paviljong 3. Härjämte måste värmeledningarna mellan paviljongerna 3 och 38 utbytas mot ledningar av större dimensioner, bl. a. för att möjliggöra en inkoppling av bostadshusen inom det planerade nya bostadsområdet. I övrigt torde värmedistributionsledningarna tills vidare kunna användas i befintligt skick. Däremot måste distributionsledningarna för förbrukningsvarmvatten till stor del om- och nyläggas. Dessa arbeten torde dock f. n. kunna begränsas till en ny ledning mellan panncentralen och paviljong 3, medan ledningarna i övrigt lämpligen böra renoveras i samband med moderniseringen av sjukhusets byggnadsbestånd.

Kostnaderna för de föreslagna arbetena har beräknats till sammanlagt 450 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att medelsanvisningen till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår begränsas till 100 000 kronor.

Uppförande av paviljongerna nr 57 och 58 m. m. Enligt gällande generalplan för sjukhusets upprustning skall vid sjukhuset byggas två tuberkulospaviljonger och två paviljonger för oroliga patienter om sammanlagt 120

resp. 96 platser. Sjukhuset skulle efter om- och utbyggnaden erhålla sammanlagt 850 vårdplatser. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande föreslår emellertid, att vid sjukhuset uppföres två vårdpaviljonger, för akut sjuka, nr 57 och nr 58, den ena för män och den andra för kvinnor, vardera med två avdelningar om 28 platser. Paviljongerna beräknas skola utföras i huvudsaklig överensstämmelse med tidigare uppförda paviljonger av ifrågavarande slag. Byggnaderna avses bli förlagda öster om paviljong 3, inom vilken sjukhusets administrationslokaler och medicinska centrum enligt gällande generalplan beräknats bli inrymda. Med denna placering blir det enligt kommitténs mening nödvändigt att riva tre smärre, redan utdömda bostadshus. Det genom sloandet av bostadshusen uppkomna behovet av bostäder anses kunna tillgodoses inom den öppna marknaden.

Kostnaderna för paviljongerna har beräknats till sammanlagt 2 590 000 kronor, varav 2 260 000 kronor för paviljongerna samt 330 000 kronor för rivningsarbeten, yttre ledningar och planeringsarbeten. Kommittén hemställer, att för arbetenas påbörjande måtte för nästa budgetår anvisas 1 000 000 kronor.

Departementschefen förordar, att medelsanvisningen till arbetena för nästa budgetår begränsas till 100 000 kronor.

S:ta Gertruds sjukhus i Västervik

Uppförande av två vårdpaviljonger. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit, att vid sjukhuset uppföres två vårdpaviljonger för akut sjuka samt till stöd härför anfört bl. a. följande.

Vårdpaviljongerna vid sjukhuset ha sedan sjukhusets tillkomst år 1912 icke varit föremål för någon mera betydande modernisering. Inredning och utrustning äro sålunda praktiskt taget genomgående otidsenliga och otillfredsställande.

Enligt kommitténs mening bör den första åtgärden i sjukhusets upp- rustning av vårdavdelningarna innefatta uppförande av två nya vårdpaviljonger. Därigenom skulle det även bli möjligt att evakuera patienter från de paviljonger, som skola moderniseras.

Paviljongerna böra inrymma 112 vårdplatser för akut sjuka, fördelade på fyra vårdavdelningar om 28 platser.

Paviljongerna tänkas uppförda i endast en våning och utan andra källarutrymmen än skyddsrum. Genom en sådan utformning, som möjliggjorts av terrängförhållandena på byggnadsp platsen, kan man enligt gjorda beräkningar nedbringa byggnadskostnaderna per vårdplats samtidigt som ett sådant byggnadssätt kan skapa ökade trevnavärden. Paviljongerna beräknas bli utrustade enligt de normer, som numera tillämpas beträffande vårdavdelningar av ifrågavarande slag. De två nya paviljongerna avses skola anslutas till sjukhusets värmedistributionsnät.

Kostnaderna för uppförande av vårdpaviljongerna har beräknats till sammanlagt 2 330 000 kronor, varav 1 930 000 kronor för själva byggnaderna och 400 000 kronor för yttre ledningar, vägar och planeringsarbeten

samt omläggning av matarledningar. Kommittén hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 1 000 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Departementschefen föreslår, att medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till 100 000 kronor.

S:t Olofs sjukhus i Visby

Uppförande av snickeriverkstad m. m. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har hemställt, att för uppförande av den i propositionen nr 127/1954 såsom beredskapsarbete föreslagna snickeriverkstaden m. m. måtte för nästa budgetår anvisas ett belopp av 165 000 kronor.

Departementschefen förordar, att arbetet fortfarande upptages såsom beredskapsarbete.

Gullberna sjukhus i Karlskrona

Uppförande av ekonomibyggnader och vårdpaviljonger m. m. 1952 års riksdag beslöt, att i Karlskrona skulle uppföras nytt sinnessjukhus för en beräknad kostnad av högst 27 000 000 kronor, kostnaderna för personalbostäder och arbetsterapibyggnad ej inräknade. Hittills har för ändamålet anvisats sammanlagt 9 500 000 kronor.

I propositionen nr 2 till 1955 års riksdag har Kungl. Maj:t hemställt, att å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 måtte under ifrågasvarande anslag anvisas 3 500 000 kronor för fortsättande av etapp III. Förslaget var närmast föranlett av önskemålet att den ökade byggnadstakten vid sjukhuset skulle kunna bibehållas. Vid bifall till förslaget beräknades sjukhuset kunna bli i huvudsak färdigställt vid årsskiftet 1957—58, dvs. cirka två år tidigare än som ursprungligen planerats.

Med utgångspunkt härifrån beräknas, att för nästa budgetår erfordras 7 500 000 kronor för slutförande av etapp III samt påbörjande av etapp IV, vilken omfattar uppförande av fem vårdpaviljonger för kvinnor samt fortsättande av de yttre arbetena. Sistnämnda etapp har kostnadsberäknats till 7 000 000 kronor.

För nästa budgetår föreslås anvisat ett belopp av 7 500 000 kronor.

Uppförande av personalbostäder. 1954 års riksdag beslöt uppförande av en bostad för överläkare vid Gullberna sjukhus samt anvisade för budgetåret 1954/55 300 000 kronor för ändamålet, varav 103 000 kronor för själva byggnaden och 197 000 kronor för utvändiga ledningar, vägar och planeringsarbeten.

Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har nu slutfört utredningen rörande bostadsbehovet. Utredningen har bibragt kommittén den uppfattningen, att för sjukhusets befattningshavare — cirka 380 — följande antal bostäder böra uppföras vid sjukhuset, nämligen

2 lägenheter om 6 rum och kök för överläkare,
1 lägenhet om 5 rum och kök för intendent,
4 lägenheter om 4 rum och kök för läkare,
9 lägenheter om 3 rum och kök för övriga befattningshavare,
4 enkelrum med sovalkov för läkarvikarier,
cirka 7 enkelrum med sovalkov för föreståndarinna och översköterskor,
cirka 50 enkelrum för sköterskor och skötare samt
cirka 36 enkelrum för ekonomipersonal och vikarier.

Kommittén har härvid särskilt beaktat svårigheterna att i öppna bostadsmarknaden anskaffa tillräckligt antal enkelrum. De bostäder i övrigt, som kunna erfordras, skola enligt med staden träffad uppgörelse tillhandahållas av staden.

Av de vid sjukhuset erforderliga bostäderna föreslår kommittén att beslut nu fattas om uppförande av samtliga bostäder med undantag av lägenheter för läkare och intendent, beträffande vilka kommittén icke nu är beredd att framlägga förslag.

Nu föreslagna bostäder beräknas förlagda till en byggnad i tre våningar. Bostäderna äro till storlek och utrustning planerade i enlighet med de normer, som numera tillämpas för bostäder vid de statliga sinnessjukhusen.

Kostnaderna för byggnaden jämte yttre ledningar, vägar och planeringsarbeten har beräknats till sammanlagt 2 570 000 kronor, varav 2 290 000 kronor för själva byggnaden och 280 000 kronor för yttre ledningar, planeringsarbeten m. m. Kommittén hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 1 800 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Departementschefen förordar, att medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till 1 700 000 kronor.

S:t Lars' sjukhus i Lund

Uppförande av paviljongerna nr 83 och 84. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två nya vårdpaviljonger, nr 83 och 84, för en beräknad kostnad av högst 2 500 000 kronor samt anvisade för budgetåret 1954/55 ett belopp av 1 000 000 kronor för paviljongernas påbörjande. Det hemställes, att för nästa budgetår måtte anvisas återstoden av den beräknade kostnaden, 1 500 000 kronor.

Ombyggnad av vårdpaviljong nr 42 och anordnande av arbetsterapilokaler m. m. Som ett led i sjukhusets upprustning har riksdagen hittills beslutat uppförande av de i generalplanen ingående nya paviljongerna vid sjukhuset, nämligen två tuberkulospaviljonger och två paviljonger för akut sjuka. Av nämnda byggnader är tuberkulospaviljongerna färdigställda och de två övriga under uppförande. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande upplyser, att uppförandet av de nya paviljongerna skapat möjligheter för påbörjande av renoveringen av de befintliga paviljongerna och uttalar, att den funnit lämpligt, att renoveringen påbörjas inom sjukhusets västra del, varvid i första hand paviljongen nr 42 bör ifrågakomma. Kostnaderna för

ombyggnaden har beräknats till sammanlagt 1 750 000 kronor. Kommittén hemställer, att 500 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår för arbetenas påbörjande.

Kommittén erinrar, att ett bifall till det av kommittén framlagda förslaget till ombyggnad av paviljongen nr 42 skulle medföra, att de inom paviljongens vindsvåning belägna arbetsterapilokalerna komme att utgå. Därest sysselsättningsterapien skall kunna upprätthållas i önskvärd omfattning är det enligt kommitténs mening nödvändigt att dessa lokaler ersättes med nya. Enligt kommitténs förslag skulle i tvättbyggnaden inrymda tvättbytesförråd, sömnadsverkstad och desinfektionsanläggning bibehållas, medan byggnaden i övrigt — med undantag av de i översta våningen inrymda personalbostäderna — skulle tagas i anspråk för arbets-salar och förråd. Byggnaden förutsattes därutöver skola förses med hiss, erforderliga kapprum och toalettutrymmen. Kostnaderna för arbetena har beräknats till sammanlagt 510 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen föreslår, att för ombyggnad av paviljong nr 42 och för anordnande av arbetsterapilokaler m. m. för nästa budgetår beräknas ett belopp av 510 000 kronor.

Vipeholms sjukhus i Lund

Uppförande av personalbostäder. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har hemställt, att till de i propositionen nr 127/1954 såsom beredskapsarbete föreslagna personalbostäderna måtte för nästa budgetår anvisas 250 000 kronor.

Departementschefen förordar, att arbetet fortfarande upptages såsom beredskapsarbete.

S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg

Ombyggnad av ekonomibyggnaden. 1953 års riksdag beslöt, att ekonomibyggnaden vid sjukhuset skulle ombyggas för en beräknad kostnad av högst 1 600 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1953/54 ett belopp av 500 000 kronor för ändamålet. 1954 års riksdag anvisade ytterligare 600 000 kronor för arbetenas fortsättande. För nästa budgetår föreslås skola anvisas återstoden av den beräknade kostnaden, 500 000 kronor.

Uppförande av bostadshus för ogift personal och ombyggnad av paviljong nr 5. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har hemställt, att för utförande av dessa i propositionen nr 127/1954 såsom beredskapsarbeten upptagna arbeten för nästa budgetår måtte anvisas 395 000 resp. 700 000 kronor.

Departementschefen förordar, att arbetena fortfarande upptages såsom beredskapsarbeten.

Anslutning av vissa personalbostadshus till panncentralen. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande upplyser, att bostadsbyggnaderna vid sjukhuset, sammanlagt 14, uppvärms och erhåller varmvatten från separata värmeanläggningar, vilka numera är i hög grad förslitna. Ur driftsynpunkt är det enligt kommitténs mening oekonomiskt med ett så spritt och på små enheter fördelat uppvärmningssystem. Kommittén föreslår därför, att byggnaderna anslutes till sjukhusets panncentral.

Kostnaderna för erforderliga ledningar m. m. har beräknats till 380 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att ifrågavarande arbete uppföres såsom beredskapsarbete.

S:t Jörgens sjukhus i Göteborg

Uppförande av vårdpaviljong nr 1. Såsom en första etapp i sjukhusets upprustning beslöt 1950 års riksdag uppförandet av en ny panncentral med maskinverkstäder. Panncentralen beräknas bli färdigställd under nästa budgetår. Därefter föreligger inga hinder att påbörja sjukhusets upprustning i övrigt. Fortsättningsvis bör enligt kommitténs mening utbyggnaden av sjukhuset i första hand inriktas på att skapa vårdavdelningar för akut sjuka. Dessa bör utformas så att de är lämpade även för den av sinnessjukvårdsberedningen föreslagna undervisnings- och forskningsavdelningen. En ny vårdpaviljong för ifrågavarande klientel anses därför snarast böra uppföras. Med hänsyn till den begränsade tillgången på byggnadsmark och rådande svåra grundförhållanden föreslås byggnaden uppförd i fyra våningar, vardera rymmande en avdelning med 33 platser eller sammanlagt 132 vårdplatser.

Kostnaden för vårdpaviljongen jämte yttre arbeten m. m. har beräknats till sammanlagt 2 815 000 kronor, varav för paviljongen 2 270 000 kronor, för pålningsarbeten 230 000 kronor och för yttre ledningar, promenadgårdar och vägar m. m. 215 000 kronor. Det hemställs, att för nästa budgetår måtte anvisas ett belopp av 900 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Restads sjukhus i Vänersborg

Uppförande av upptagningspaviljong. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en ny upptagningspaviljong för en beräknad kostnad av högst 1 125 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1954/55 ett belopp av 700 000 kronor för påbörjande av paviljongen. För nästa budgetår föreslås skola anvisas återstoden av den beräknade kostnaden, 425 000 kronor.

Anordnande av försäljningslokal och vänthall. En i propositionen nr 127/1954 såsom beredskapsarbete föreslagen byggnad, inrymmande försäljningslokal och vänthall, föreslås uppförd. Det i nämnda proposition framlagda förslaget hade kostnadsberäknats till 110 000 kronor. Genom omarbetning av förslaget har kostnaderna kunnat nedbringas till 95 000 kronor. Sistnämnda belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Uppförande av två vårdpaviljonger. Enligt gällande generalplan skulle de befintliga vårdpaviljongerna bibehållas och upprustas. Vid närmare utredning av frågan om sjukhusets renovering har kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande emellertid funnit det ur olika synpunkter olämpligt att i befintliga byggnader inrätta vårdavdelningar för det oroligaste klientelet. Paviljongernas utformning bereder nämligen bl. a. stora svårigheter att inom desamma tillgodose kravet på anordnande av det stora antal enkelrum, som erfordras för dessa vårdavdelningar. De paviljonger vilka med hänsyn till sitt läge skulle vara lämpade för avdelningar med oroligt klientel, dvs. de från administrationsbyggnaden längst bort belägna, är så stora, att man enligt kommitténs mening skulle i samma byggnad nödgas inrymma jämväl avdelningar för mera lugna patienter. Även paviljongerna 4 och 9 kan ur lägesynpunkt vara lämpliga för detta klientel. I dessa byggnader kan emellertid enligt kommitténs mening på grund av byggnadernas ringa storlek — de kan inrymma vardera endast en avdelning om 23 vårdplatser — och med hänsyn till deras planlösning ej utan mycket stora kostnader anordnas ur driftsynpunkt rationella vårdavdelningar. Några andra byggnader anses ej lämpliga för ombyggnad till vårdavdelningar av här ifrågakommande slag. Kommittén föreslår därför, att paviljongerna 4 och 9 rives för att ge plats åt två nybyggnader, inrymmande vardera två avdelningar om 24 platser eller sammanlagt 96 platser. Kostnaderna har beräknats till sammanlagt 2 410 000 kronor. Kommittén hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Departementschefen har ej kunnat tillstyrka kommitténs förslag.

Anordnande av avloppsledning m. m. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle utföras renovering av familjebostadshus, hl. a. mangårdsbyggnaden vid Gamla Restad, uppföras ett nytt bostadshus för ogift personal och företagas yttre arbeten för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 1 360 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1952/53 ett belopp av 500 000 kronor för ändamålet.

1953 och 1954 års riksdagar anvisade sammanlagt 860 000 kronor för arbetenas slutförande.

I kostnadsberäkningen för moderniseringen av mangårdsbyggnaden vid Gamla Restad har icke medtagits några kostnader för yttre avlopp, enär

separat avlopp från denna byggnad till älven redan fanns. Med hänsyn till att hela sjukhusets avloppsnät inom en snar framtid beräknas bli anslutet till ett av staden planerat reningsverk är det nu nödvändigt att utföra en ny ledning från ifrågavarande byggnad till sjukhusets avloppsnät. På grund av nivåförhållandena måste denna ledning utföras såsom tryckledning med pumpverk. Kostnaderna för dessa åtgärder har beräknats till 35 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för budgetåret 1955/56.

Anordnande av sekundäravdelning i Uddevalla

1953 års riksdag beslöt, att i ett av kronan förvärvat ålderdomshem i Uddevalla skulle genom ombyggnad m. m. anordnas en sekundäravdelning till Restads sjukhus i Vänersborg för en beräknad kostnad av högst 1 415 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1953/54 600 000 kronor för ändamålet.

1954 års riksdag beslöt, att vissa ytterligare arbeten skulle vidtagas för en kostnad av sammanlagt 190 000 kronor. De totala kostnaderna skulle i enlighet härmed uppgå till 1 605 000 kronor. Sagda riksdag anvisade för arbetenas slutförande 1 005 000 kronor för budgetåret 1954/55.

Sedan ombyggnadsarbetena igångsatts har en närmare undersökning av grundförhållandena verkställt. Därvid har framkommit, att ett större antal pålar under byggnaden än vad som tidigare kunnat beräknas är ruttna. Erforderliga grundförstärkningar har kostnadsberäknats till 275 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat.

Mariebergs sjukhus i Kristinehamn

Ombyggnad av vårdpaviljongerna nr 15 och 16. 1953 års riksdag beslöt, att vårdpaviljongerna nr 15 och 16 vid sjukhuset skulle ombyggas för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 800 000 kronor. Hittills har för ändamålet anvisats 2 118 000 kronor.

Återstoden av den beräknade kostnaden, 682 000 kronor, föreslås anvisad för nästa budgetår.

Uppförande av två vårdpaviljonger. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två nya vårdpaviljonger — C 6 och C 7 — för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 420 000 kronor, samt anvisade 800 000 kronor till ändamålet för budgetåret 1954/55.

Den ena paviljongen har påbörjats under hösten 1954, och den andra beräknas komma i gång under våren 1955. Båda paviljongerna beräknas bli färdigställda under budgetåret 1955/56. Det hemställes, att för detta budgetår måtte anvisas återstoden av den beräknade kostnaden, 1 620 000 kronor.

Anordnande av vissa kulvertar. En större regnvattenskulvert anses böra anordnas mellan de befintliga paviljongerna för kvinnor och paviljongerna C 6 och C 7. Kostnaderna för nämnda arbeten har beräknats till sammanlagt 60 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att nämnda belopp anvisas för nästa budgetår.

I det förslag som låg till grund för kostnadsberäkning av den av 1952 års riksdag beslutade nya paviljongen C 3 räknades med en mindre rörkulvert för värmeledning från den nya panncentralen fram till paviljongen. Den äldre kulverten till de befintliga kvinnopaviljongerna har befunnits vara i så bristfälligt skick att den måste omläggas. Det har härvid befunnits lämpligt att denna kulvert dimensioneras så, att den kan försörja såväl paviljongen C 3 och övriga befintliga paviljonger i den kvinnliga avdelningen som de planerade nya paviljongerna. Den nu avsedda kulverten bör med hänsyn till den framtida tillsynen av däri nedlagda ledningar vara gångbar. Kostnaderna för ordnande av kulvertsystemet i enlighet härmed har beräknats till 155 000 kronor. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande hemställer, att nyssnämnda belopp måtte anvisas till ändamålet för nästa budgetår.

Departementschefen är ej beredd att nu tillstyrka förslaget om anordnande av värmeledningskulverten.

Säters sjukhus

Uppförande av upptagningspaviljong. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en upptagningspaviljong för en beräknad kostnad av högst 1 250 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1954/55 ett belopp av 600 000 kronor för påbörjande av paviljongen.

För färdigställande av paviljongen begäres för nästa budgetår återstoden av den beräknade kostnaden, 650 000 kronor.

Uppförande av två vårdpaviljonger. 1954 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två vårdpaviljonger för en beräknad kostnad av högst 2 600 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1954/55 ett belopp av 600 000 kronor för påbörjande av paviljongerna.

För paviljongernas färdigställande anses för nästa budgetår böra anvisas återstoden av den beräknade kostnaden, 2 000 000 kronor.

Komplettering av reningsverket. Det till sjukhuset hörande vattenledningsverket är utrustat med sex filterbassänger för långsamfiltrering. Två av dessa bassänger jämte filterbyggnaden befinner sig i dåligt skick. Ett iståndsättande av filterbyggnaden skulle komma att draga så stora kostnader att det anses vara lämpligare att anordna helt nya filter med överbyggnad. Kostnaden för ifrågavarande arbeten och därmed sammanhäng-

ande rörledningsarbeten har beräknats till 140 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Sekundäravdelningen i Olofsfors

Anordnande av vårdavdelning m. m. 1949 års riksdag beslöt, att inom det tidigare baracklägret i Olofsfors skulle anordnas en sekundäravdelning till Sätters sjukhus. Härvid inreddes tre av de fyra barackerna till vårdavdelningar varjämte administrationsbyggnaden, panncentralen, ekonomibyggnaden, bostadshusen, vattenverksanläggningen m. m. upprustades. Avdelningen är nu belagd med 120 kvinnliga patienter.

Viss utbyggnad av sekundäravdelningen föreslås, i första hand motiverad av behovet av ytterligare sekundärplatser och sysselsättningslokaler m. m., för en sammanlagd kostnad av 665 000 kronor. För nästa budgetår anses för ändamålet böra anvisas 500 000 kronor.

Gådeå sjukhus i Härnösand

Anslutning av sjukhuset till länslasarettets värmecentral. Ångpannorna i sjukhusets panncentral, vilka är installerade år 1908, är förslitna och ej längre driftsäkra. I stället för en upprustning av panncentralen förordas anslutning av sjukhuset till länslasarettets värmecentral. För att möjliggöra en dylik anslutning erfordras dels anordnande av en kulvert med ledningar från en vid gränsen mellan sjukhuset och lasarettet befintlig kopplingsbrunn fram till sjukhusets pannhus och dels vissa av inkopplingen betingade ändringar inom pannhuset.

Kostnaderna för arbetena har beräknats till 35 000 kronor. Beloppet föreslås anvisat för budgetåret 1955/56.

Renovering av administrationsbyggnaden m. m. Administrationsbyggnaden vid sjukhuset är uppförd år 1845 och inrymde ursprungligen Norrlands första egentliga psykiatriska sjukhus. Enligt av kommittén för sinneressjukvårdens utbyggande utarbetat förslag till modernisering av byggnaden beräknas i bottenvåningen kunna inrymmas expeditioner för läkare och föreståndarinna, skrivbiträde samt bibliotek och sjukhuskontor jämte två bostäder om 5 rum och kök. Våningen 1 trappa anses böra bibehållas såsom överläkarbostad, vilken dock bör minskas så att våningen även kan inrymma en dubblett med kokvrå. För att möjliggöra byggnadens anslutning till sjukhusets värmesystem föreslås, att en kulvert anordnas mellan byggnaden och sjukhusets huvudbyggnad.

Kostnaden för de föreslagna arbetena har beräknats till sammanlagt 425 000 kronor. Det hemställes, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Frösö sjukhus vid Östersund

Uppförande av upptagningspaviljong. 1954 års riksdag beslöt, att en upptagningspaviljong skulle uppföras vid sjukhuset för en kostnad av högst 1 275 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1954/55 ett belopp av 700 000 kronor för påbörjande av paviljongen.

Paviljongen föreslås ansluten till sjukhusets kulvertsystem. Kostnaderna härför beräknas till 125 000 kronor. För nästa budgetår anses böra anvisas nyssnämnda belopp jämte återstoden av den beräknade kostnaden för upptagningspaviljongen, 575 000 kronor, eller sammanlagt 700 000 kronor.

Komplettering av värmedistributionsnätet m. m. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras bl. a. intendents- och läkarbostäder samt familjebostäder för annan personal. Bostäderna skulle försörjas med värme och varmvatten från sjukhusets panncentral. Riksdagen anvisade även medel för därav betingad omläggning av värmeledningssystemet, vilken i huvudsak avsåg nya matarledningar från panncentralen via paviljongerna 4, 6 och 10—11 fram till bostadsområdet. Någon omläggning av ledningarna till övriga paviljonger vid sjukhuset ansågs då icke behöflig.

Nu förordas, att värmedistributionssystemet kompletteras samt att vissa planeringsarbeten utföres för en sammanlagd kostnad av 105 000 kronor, varav 45 000 kronor för omläggning av värmeledningar, 30 000 kronor för komplettering av panncentralen och 30 000 kronor för planeringsarbeten. Det hemställs, att för nästa budgetår måtte anvisas 105 000 kronor för berörda ändamål.

Umedalens sjukhus vid Umeå

Anordnande av kloreringsanläggning. Det av 1949 års riksdag fattade beslutet om uppförande av tuberkulospaviljongerna vid sjukhuset förutsatte, att avloppsvattnet från paviljongerna skulle inledas i avloppsnätet utan föregående rening. Med stöd av medicinalstyrelsens cirkulär den 31 mars 1952 rörande rening av avloppsvatten från sjukvårdsinrättningar har hälsovårdsnämnden i Umeå landskommun påfordrat, att avloppsvattnet från avdelningarna skall kloreras. Med beaktande härav föreslås, att en kloreringsanläggning anordnas för tuberkulosavdelningen för en beräknad kostnad av 100 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Omläggning av vissa värmeledningar. Värmeförsörjningen i vissa av bostadshusen är otillfredsställande. Med hänsyn härtill föreslås vissa ledningar utbyta. Vidare föreslås, att kablar nedlägges i värmekulvertarna för att möjliggöra en framtida installation av fjärrmanövrering från panncentralen av till värmesystemet hörande pumpar och fläktar.

Kostnaderna för arbetena har beräknats till sammanlagt 30 000 kronor. Nämnda belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Furunäsets sjukhus vid Piteå

Ombyggnad av personalbostadshuset nr 24. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har hemställt, att för ombyggnad av det i propositionen nr 127/1954 såsom beredskapsarbete föreslagna personalbostadshuset nr 24 måtte för nästa budgetår anvisas 185 000 kronor.

Departementschefen förordar, att arbetet fortfarande upptages såsom beredskapsarbete.

Komplettering av panncentral och värmedistributionsnät m. m. 1950 års riksdag beslöt en utökning av panncentralen vid sjukhuset för en beräknad kostnad av 625 000 kronor. Arbetena omfattade tillbyggnad av pannhuset, installation av en högtrycksångpanna med tillhörande utrustning samt uppförande av kolsilo jämte ny kolgård.

Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit, att kolgården och värmedistributionsnätet utökas samt att panncentralens utrustning moderniseras i vissa delar. Kostnaderna för de av kommittén föreslagna arbetena uppgår till sammanlagt 380 000 kronor, varav 65 000 kronor för utökning av kolgården, 90 000 kronor för anslutning av vissa byggnader till panncentralen och 225 000 kronor för utbyte av viss utrustning i panncentralen m. m.

Departementschefen förordar anslutning av vissa byggnader till panncentralen samt utbyte av viss utrustning i panncentralen m. m. Däremot är departementschefen ej beredd att nu tillstyrka utökning av kolgården. För de förordade arbetena föreslås anvisat ett belopp av 315 000 kronor för nästa budgetår.

Elektriska arbeten vid vissa av statens sinnessjukhus

Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har — efter samråd med byggnadsstyrelsen och medicinalstyrelsen — föreslagit, att för nästa budgetår 360 000 kronor anvisas för vissa elektriska arbeten vid statens sinnessjukhus. Arbeten föreslås utförda vid följande sjukhus, nämligen Psykiatriska sjukhuset, Ulleråkers sjukhus, Sundby sjukhus, Ryhovs sjukhus, Restads sjukhus, Pärby sjukhus, Västra Marks sjukhus, Frösö sjukhus samt Umedalens sjukhus. Beträffande arbetenas art får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet (s. 55—58).

Departementschefen godtar kommitténs förslag.

Utredningsmedel

Kommittén för sinnessjukvårdens fortsatta utbyggande har uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår för fortsatta utredningar till 300 000

kronor. Departementschefen godtar kommitténs beräkningar och föreslår att nämnda belopp anvisas.

Utrustning av nya sinnessjukhus

I propositionen hemställs om anvisande av medel för utrustning av vissa nytillkommande och ombyggda lokaler vid statens sinnessjukhus. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 2 672 000 kronor. I statsrådsprotokollet (s. 61—66) anges närmare vilken utrustning m. m. som föreslås skola anskaffas. Kostnaderna fördelar sig på de olika sjukhusen enligt följande: Ulleråkers sjukhus i Uppsala 281 000 kronor, Sundby sjukhus vid Strängnäs 35 000 kronor, Birgittas sjukhus i Vadstena 111 500 kronor, Västra Ny sjukhus 33 000 kronor, Ryhovs sjukhus i Jönköping 120 000 kronor, S:t Lars' sjukhus i Lund 259 000 kronor, S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg 175 000 kronor, S:t Jörgens sjukhus i Göteborg 47 500 kronor, sekundäravdelningen i Uddevalla 255 000 kronor, Mariebergs sjukhus i Kristinehamn 478 000 kronor, Västra Marks sjukhus i Örebro 68 000 kronor, Sätters sjukhus 21 000 kronor, Gådeå sjukhus i Härnösand 20 000 kronor, Frösö sjukhus vid Östersund 90 000 kronor, Umedalens sjukhus vid Umeå 143 000 kronor, Furunäsets sjukhus vid Piteå 135 000 kronor samt Gullberna sjukhus 250 000 kronor. Beträffande Gullberna sjukhus föreslås därjämte att Kungl. Maj:t erhåller beställningsbemyndigande intill ett belopp av 200 000 kronor. I den nämnda summan 2 672 000 kronor är inberäknat ett belopp av 150 000 kronor för anskaffande av viss modern medicinsk utrustning till sinnessjukhusen.

Om- och utbyggnadsarbeten vid statens anstalt för fallandesjuka

1953 och 1954 års riksdagar anvisade sammanlagt 1 600 000 kronor för uppförande av panncentral jämte verkstäder och transformatorstation, administrationsbyggnad ävensom kulvert för värmeledningar från panncentralen till administrationsbyggnaden, utvändiga ledningar och planering för sistnämnda byggnad.

Byggnadsstyrelsen har nu föreslagit, att såsom en andra etapp i upprustningen av anstalten skulle beslutas ombyggnad av nuvarande administrationsbyggnaden till personalbostäder och av skolhemmet för pojkar — »Hoppet» — samt uppförande av ett nytt skolhem, observationsavdelning, bostadshus för läkare och intendent ävensom utförande av vissa yttre arbeten för en beräknad kostnad av 1 920 000 kronor.

För egen del erinrar departementschefen om att medicinalstyrelsen den 30 juni 1954 erhållit uppdrag att verkställa utredning rörande epileptiker-vårdens ordnande. Något definitivt förslag angående epileptikervården vid statens anstalt för fallandesjuka har styrelsen ännu icke avgivit. Denna anstalts framtida utformning är sålunda f. n. oviss. Departementschefen

är med hänsyn härtill nu ej beredd att tillstyrka ett så vittgående förslag som det av byggnadsstyrelsen framlagda. I avvaktan på medicinalstyrelsens utredning förordas allenast, att den nuvarande administrationsbyggnaden ombygges till personalbostäder. Från byggnadsstyrelsen har departementschefen under hand inhämtat, att kostnaderna för detta arbete kan uppskattas till 60 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Utrustning av statens anstalt för fallandesjuka

Medicinalstyrelsen har hemställt, att för utrustning vid statens anstalt för fallandesjuka måtte för nästa budgetår anvisas ett belopp av 184 000 kronor.

Departementschefen förordar att nämnda belopp anvisas för nästa budgetår och att för ändamålet ett särskilt anslag upptages å riksstaten under elfte huvudtiteln. Detta anslag, som föreslås vara av reservationsanslags natur, anses böra benämnas Statens anstalt för fallandesjuka: Utrustningskostnader.

Sammanfattning m. m.

I anslutning till de ovan framlagda förslagen har departementschefen angående byggnadsarbetena vid de statliga sinnessjukhusen under den närmaste framtiden anfört bl. a. följande.

Statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande har den 18 december 1954 avgivit betänkande med förslag till reviderad generalplan för sinnessjukvården och plan för upprustning m. m. av sjukhusen för psykiskt efterblivna. Sistnämnda plan har jag i det föregående upptagit till behandling. Kommitténs förslag till reviderad generalplan för sinnessjukvården är f. n. föremål för remissbehandling. Jag har sålunda ännu icke kunnat taga ställning till de förslag, som framförts i denna del av betänkandet. Den reviderade generalplanen torde komma att underställas 1956 års riksdag. Jag vill emellertid redan nu lämna några sakuppgifter, hämtade ur betänkandet.

Enligt en av kommittén lämnad redovisning uppgick sålunda år 1953 det fastställda antalet vårdplatser till 18 185 och antalet exspektanter till närmare 1 700. Överbeläggningen utgjorde cirka 3 100. Omsättningen av patienter uppgick under året till i genomsnitt 52 procent. Samtidigt vårdades emellertid på ifrågavarande sjukhus cirka 1 600 lättskötta sinnessjuka, för vilkas vård landstingen har att svara, samt i runt tal 500 psykiskt efterblivna och närmare 270 psykopater. De sistnämnda båda kategorierna avses böra vårdas på särskilda anstalter. Sammanlagt skulle sålunda ej mindre än omkring 2 400 vårdplatser för egentligt sinnessjuka vara belagda med patienter, som bör vårdas på andra anstalter. En av kommittén verkställd prognos rörande behovet av vårdplatser vid de egentliga statliga sinnessjukhusen ger vid handen, att det år 1970 skulle behövas cirka 23 000 platser.

I jämförelse härmed må erinras om att i den nu gällande generalplanen räknats med 18 000 rationellt anordnade vårdplatser vid utgången av år

1965. Det har därvid förutsatts, att nyssnämnda kategorier sjuka — lätt-skötta sinnessjuka, psykiskt efterblivna och vissa psykopater — vårdas på för dem avsedda anstalter samt att omsättningen av patienterna uppgår till 45 procent ävensom att antalet i familjevård vårdade patienter ökas till omkring 5 procent.

Utän att vilja taga ställning till riktigheten av de av kommittén gjorda beräkningarna vill jag dock framhålla, att de framlagda siffrorna synes ge stöd åt den av mig tidigare uttalade uppfattningen, att beräkningen av plats-behovet enligt den nuvarande generalplanen är för låg. Det är därför angeläget, att man vid upprustningen väl tillvaratager alla möjligheter att öka vårdkapaciteten inom denna gren av sjukvården. Främst torde detta nu kunna ske genom en ökning av antalet vårdplatser samt genom en intensifiering av familjevården.

Kommitténs förslag till byggnadsarbeten innebär, att för nästa budgetår skulle erfordras ej mindre än i runt tal 36,5 miljoner kronor. Med hänsyn till den återhållsamhet, som bör iakttagas i fråga om investeringar, anser jag mig icke kunna tillstyrka, att ett så stort belopp anvisas för nästa budgetår. Vissa av de av kommittén föreslagna byggnadsåtgärderna torde därför få upptagas till prövning till ett kommande budgetår.

Det sammanlagda medelsbehovet för de i det föregående angivna arbeten m. m., för vilka medel ansetts böra anvisas för budgetåret 1955/56 under anslaget till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m., uppgår enligt å s. 69—71 i statsrådsprotokollet intagen sammanställning till 28 482 000 kronor.

Med avseende å de anvisade medlen anses böra gälla, att de i det föregående angivna fördelningarna icke skall vara i detalj bindande för medlens disposition. I den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest kan befinnas lämpligt, förutsättes enligt Kungl. Maj:ts bestämmande en ökning av beräknad medelsdisposition för visst ändamål kunna ske mot det att motsvarande minskning vidtages för ett annat.

För utrustning av nya sinnessjukhus, om- och utbyggnad av statens anstalt för fallandesjuka samt utrustning av sistnämnda anstalt skulle slutligen anvisas 2 672 000, 60 000 och 184 000 kronor.

Motioner

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Huss* och *Sunne* (I: 439) och den andra inom andra kammaren av fru *Sjöstrand m. fl.* (II: 548), har — under hänvisning till att statsutskottet i fjol ansett att denna utredning borde igångsättas snarast — hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att den i utsikt ställda utredningen om inrättande av undervisnings- och forskningsavdelningar vid vissa statliga sinnessjukhus snarast igångsättes.

Beträffande de skäl, motionärerna i övrigt anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 439.

Utskottet

Upprustning och utbyggnad av statens sjukhus för psykiskt efterblivna m. m. Såsom framgår av propositionen är antalet platser för vård av psykiskt efterblivna vid de statliga sinnessjukhusen inte tillnärmelsevis så stort att det svarar mot behovet. Det av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande skisserade organisatoriska programmet är också av långtgående natur. Sålunda skulle det nuvarande platsantalet, omkring 2 080, behöva ökas med omkring 1 570 nya vårdplatser till ej mindre än 3 650 platser. Ett genomförande därav blir otvivelaktigt i ekonomisk avseende betungande för statsverket. Även om behovet av en kraftig upprustning inte kan avvisas, är det dock med hänsyn härtill angeläget, att man går fram med försiktighet. Utskottet vill i det avseendet ge sin anslutning till departementschefens ståndpunkt, vilken innebär att ställning nu i huvudsak skall tagas endast till vad som under alla omständigheter blir nödvändigt, nämligen uppförande av ett nytt sjukhus i Mellansverige för de höggradigt psykiskt efterblivna med ett sammanlagt platsantal av omkring 700 till en kostnad av minst 27 miljoner kronor.

Den fortsatta utbyggnaden av vårdorganisationen för de psykiskt efterblivna, vilkas omhändertagande ankommer på staten, bör av nyss antydda och andra skäl enligt utskottets mening genomföras successivt, varigenom utbyggnaden kan anpassas efter de erfarenheter, som efter hand vinnes. Utskottet finner det liksom departementschefen angeläget, att det förlöpande utredningsarbetet inriktas på återkommande undersökningar rörande platsbehovets storlek, varvid effekten av såväl den pågående upprustningen inom den egentliga sinnessjukvården som den nyligen påbörjade uppbyggnaden av den icke-statliga vårdorganisationen för psykiskt efterblivna bör komma under bedömande. Vid detta utredningsarbete bör frågan om inrättande av flera barnavdelningar, eventuellt anslutna till redan existerande sjukhus, enligt utskottets mening ägnas särskild uppmärksamhet, då en sådan anordning torde innebära påtagliga fördelar ur både humanitära och vårdtekniska synpunkter. Det förefaller naturligt, att den av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande valda linjen att inte ge planen för tillgodoseende av platsbehovet sådana dimensioner, som sedermera kan visa sig sakna praktiska förutsättningar, i fortsättningen fasthålls.

Vad departementschefen i övrigt anfört i nu förevarande sammanhang har inte givit utskottet anledning till annat uttalande än att utskottet understryker önskvärldheten av att förslag om förläggningsort för och godkännande av avtal rörande det nya sjukhuset underställs nästa års riksdag, så att sjukhusbygget kan påbörjas under budgetåret 1956/57.

Anslagsäskanden m. m. Den största posten under anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. avses, såsom den lämnade redogörelsen visar, för en fortsatt forcerad utbyggnad av Gullberna sjukhus i Karlskrona. Samtidigt som utskottet uttalar sin tillfredsställelse över att sjukhuset med nuvarande takt i byggnadsarbetena kan vara uppfört vid årsskiftet 1957—1958, vill utskottet understryka vikten av att upp rustningen vid de äldre sjukhusen fortsätter med all kraft. Då Kungl. Maj:ts förslag under de skilda här behandlade anslagen synes innefatta en nöjaktig avvägning i angivna hänseende, tillstyrker utskottet dessa förslag.

Vad angår den i motionerna I: 439 och II: 548 ånyo väckta frågan om inrättande av undervisnings- och forskningsavdelningar vid vissa statliga sinnessjukhus vill utskottet erinra, att chefen för ecklesiastikdepartementet i ett i andra kammaren den 27 april 1955 lämnat interpellationssvar meddelat att frågan om på vilket sätt en utredning härutinnan lämpligen bör verkställas för närvarande vore föremål för övervägande inom departementet. Eventuellt ansåges utredningen kunna anförtros de sakkunniga, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 mars 1955 tillkallats för att verkställa utredning och avgiva förslag till ökning av antalet propedeutiska och kliniska utbildningsplatser för medicinare. Med hänsyn till vad sålunda förekommit finner sig utskottet, som saknar anledning frångå sin i fjol intagna ståndpunkt, böra tillstyrka bifall till motionerna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må

I. besluta

a) att i mellersta Sverige skall uppföras ett sjukhus för vård av psykiskt efterblivna;

b) att vid Sundby sjukhus vid Strängnäs skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 25 februari 1955 förordat förslag verkställas om- och tillbyggnad av administrationsbyggnaden för en beräknad kostnad av högst 1 150 000 kronor;

c) att vid Birgittas sjukhus i Vadstena skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras paviljong C III för en beräknad kostnad av högst 1 465 000 kronor;

d) att vid S:t Sigfrids sjukhus i Växjö skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras vårdpaviljongerna nr 57 och 58 m. m. för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 590 000 kronor;

e) att vid S:t Sigfrids sjukhus i Växjö skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas omläggning av värmesystemet för en beräknad kostnad av högst 450 000 kronor;

f) att vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras två vårdpaviljonger för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 330 000 kronor;

g) att vid Gullberna sjukhus i Karlskrona skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras personalbostäder för en beräknad kostnad av högst 2 570 000 kronor;

h) att vid S:t Lars' sjukhus i Lund skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas ombyggnad av vårdpaviljong nr 42 och anordnas arbetsterapilokaler m. m. för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 260 000 kronor;

i) att vid S:t Jörgens sjukhus i Göteborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras vårdpaviljong nr 1 för en beräknad kostnad av högst 2 815 000 kronor;

j) att vid sekundäravdelningen i Olofsfors skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag anordnas vårdavdelning m. m. för en beräknad kostnad av högst 665 000 kronor;

II. godkänna övriga nya byggnadsföretag, som departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 25 februari 1955 förordat skola upptagas såsom beredskapsarbeten;

III. under statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1955/56 anvisa

a) till *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.* ett investeringsanslag av 28 482 000 kronor;

b) till *Statens anstalt för fallandesjuka: Om- och utbyggnadsarbeten* ett investeringsanslag av 60 000 kronor;

IV. under elfte huvudtiteln för budgetåret 1955/56 anvisa

a) till *Utrustning av nya sinnessjukhus* ett reservationsanslag av 2 672 000 kronor;

b) till *Statens anstalt för fallandesjuka: Utrustningskostnader* ett reservationsanslag av 184 000 kronor;

V. bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å utrustning för Gullberna sjukhus i Karlskrona intill ett belopp av 200 000 kronor;

VI. i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anfört i anledning av motionerna I: 439 och II: 548.

Stockholm den 3 maj 1955

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Andersson, Näsgård, Leander, fröken Andersson, herrar Näsström, Pålsson, Hesselbom, Gustaf Andersson, Thun, Erik Svedberg, Axel Andersson, Elfving och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Malmborg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Lindholm, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Åkerström, Staxäng, fröken Elmén, herr Birke, fru Ericsson i Luleå, herrar Gustafsson i Skellefteå och Hansson i Skegrie.
